

tipologii, a tipurilor de reformă: **a.** „luminată”, tehnocrată; **b.** tehnocrată, lipsită de dialog, de comunicare; **c.** populistă; **d.** democratică, colectivă, care implică în mod necesar controlul democratic. Esențială pentru reformă se dovedește a fi alternativa participării colectivității: reprezentativă, care este un joc de împărțire a puterii sau, directă, efectivă. Soluția pentru asigurarea șanselor de reușită ale reformelor constă în deschiderea canalelor democratice, prin care colectivitatea să participe efectiv și direct.

Lucrările conferinței au evidențiat pe deplin opțiunea umanistă fundamentală a comunității sociologilor, disponibilitatea sa pentru angajarea tuturor resurselor profesionale în sprijinul colectivităților și al societății.

Libius Manea

125 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA ACADEMIEI ROMÂNE,

Sesiune științifică organizată de Institutul de Sociologie, București,
12 septembrie 1991

O rememorare a drumului instituționalizării sociologiei în cadrul Academiei Române a fost concepută ca o contribuție științifică întru omagierea Academiei Române, restituită astăzi în drepturile sale originare de primă instituție științifică și culturală a țării. Potrivit programului pregătit în vară, reuniunea Institutului de Sociologie urma să fie deschisă de academicianul Henri H. Stahl, „un al doilea Gusti al sociologiei românești, căci opera și activitatea sa îl instituie între cofondatorii ilustrei Școli Sociologice de la București”, după cum afirma Directorul Institutului, prof. Ioan Drăgan. Dar destinul a voit însă ca academicianul Stahl să fie marele absent al reuniunii științifice, plecat de la masa de lucru, pe care n-a părăsit-o niciodată, pentru a trece în eternitate. Aducând un pios omagiu profesorului Stahl, considerat un „spirit tutelar -- ultimul din generația fondatorilor”, prof. dr. Ioan Drăgan releva contribuția sa de excepție la afirmarea sociologiei ca știință, „ imaginea puternic inspiratoare a ceea ce trebuie să fie sociologul ca om de știință și ca om al cetății și, mai presus de toate, întruchiparea unei conștiințe morale de neclintit”.

Trecând în revistă momentele istorice ale constituirii și dezvoltării Academiei Române, prof. Ioan Drăgan reliefa procesul îndelungat și complex al instituționalizării sociologiei în cadrul forului academic, proces marcat de dificultățile mai generale ale afirmării sociologiei ca disciplină universitară și ca specializare autonomă în cimpul cercetării științifice. Deși s-a instituit relativ târziu ca secție (comună cu economia și dreptul) autonomă de preocupări științifice academice, totuși semnificativ este faptul că Academia a avut însă de timpuriu în siml ei sociologi sau savanți polivalenți, care ilustrau, într-un fel sau altul, și sociologia, ca Eliade Rădulescu, care a fost și primul președinte al Academiei, sau istoricul A. Xenopol. Dar consacrară academiică a sociologiei ca disciplină științifică, sublinia prof. Ioan Drăgan, se va datora în bună măsură prof. Dimitrie Gusti, care a avut și în această privință un spirit constructor de anvergură și de mare perspectivă.

Analizând determinările cauzale, obiective și subiective, ale instituționalizării sociologiei în sistemul academic, Fl. Tănăsescu a oferit o imagine complexă și contradictorie a statutului academic al acestei discipline. Comunicarea sa *Sociologia în sistemul instituțional și organizațional al Academiei Române* a oferit câteva ipoteze interesante asupra reținerilor și chiar respingerii sociologiei din structurile instituționale ale Academiei, timp de decenii: asimilarea (confundarea) sociologiei cu ideologia socialistă (deceniile 8—9 ale secolului trecut), statutul științific nedefinit al sociologiei, care era încorporată cind filosofiei, cind eticii, mai rar istoriei și economiei. Acceptarea sociologiei în sistem academic este, conform opiniei lui Fl. Tănăsescu, rezultanta a doi factori de presiune: *din interiorul Academiei*, prin activitatea unor mari personalități (A. D. Xenopol, D. Gusti, V. Pârvan) care au reușit treptat promovarea punctului de vedere sociologic ca metodă de cercetare și analiză științifică; *din exterior*, prin rezultatele spectaculoase obținute de Școala Sociologică de la București.

În familia științelor academice sociologia a avut decenii de-a rindul o situație mai degrabă de disciplină tolerată, împărtășind aceeași soartă cu filosofia, științele juridice, economice și politice, se arată în comunicarea Mariei Larionescu, *Personalități academice și promovarea punctului de vedere sociologic în cultura științifică românească*. Autoarea identifică trei mituri privind rosturile Academiei care au contribuit la menținerea sociologiei și a altor științe sociale într-o stare de subordonare: mitul limbii, mitul istoriei naționale și mitul modelului academic francez. Atit normele statuare cit și prioritățile activității *Societății literare române*

(1866), *Societății Academice Române* (1867—1879) și printr-o anumită măsură ale *Academiei Române* din perioada interbelică atestă un cult al limbii naționale, comparabil cu cel al Academiei franceze, la care se adaugă cultul istoriei naționale și argumentul autorității modelului academic occidental, în speță cel francez. Viața academică a suferit de unilateralitate, neglijându-se preocupările filosofice, sociologice cu caracter de sinteză.

Propunerile cele mai cuprinzătoare de reorganizare a vieții academice în sensul punerii în drepturi legitime a sociologiei și celorlalte științe sociale sînt legate de numele și activitatea prof. Dimitrie Gusti, membru al Academiei Române, întemeietorul Școlii Sociologice de la București. În comunicarea prezentată de Șt. Costea, *Proiectele de investigație sociologică promovate de Academia Română, între 1944—1948, din perspectivă istorică* se relevă ideea originală a organizării academice a creației științifice colective, formulată de D. Gusti; asumîndu-și statutul de instituție metodologică centrală, Academia urma să-și instituie, în viziunea gustiană, un *Consiliu național al cercetării științifice*, avînd rolul de coordonare a cercetării științifice. Deosebit de interesante sînt proiectele de investigație sociologică întocmite de D. Gusti în acest context, care includeau atît monografiile sociologice rurale cît și cercetarea monografică a orașelor și întreprinderilor industriale, un loc deosebit deținîndu-l ideea „atlasului social”, ca bază a viitoarei sociologii a națiunii proiectate de Gusti. Deși nu s-a realizat, acest program ambițios de cercetare științifică sociologică interdisciplinară merită realizat și evaluat din perspectiva cerințelor actuale.

Sociologia a deținut un rol important în sistemul publicistic al Academiei, pus în lumină de considerațiile Irinei Cristea în comunicarea *Producția sociologică în sistemul publicistic și editorial al Academiei Române*. Analizele preliminare ale periodicelor și termenilor cheie din titlurile publicațiilor (în volume) editate de Academie, au condus-o pe autoare la identificarea următoarelor direcții posibile de abordare: evoluția tematicii sociologice în cadrul academie, corespondența dintre interesele de cercetare sociologică academică și extraacademică: modalități de promovare a unei anumite „politici a științei” în domeniul științelor sociale și al sociologiei — editări și premieri; constituirea unor serii ale sociologiei românești intra-academice.

Contribuții originale în reflecția contemporană asupra statutului sociologiei la Academia Română au adus comunicările susținute de dr. Ion M. Popescu, *Discursuri de recepție la Academia Română — puncte de vedere sociologice* și Lucian Stanciu, *Primul Președinte al Academiei Române — Ion Heliade Rădulescu — creator al primului sistem de gândire sociologică din România*.

Comunicările și dezbaterile pe marginea ideilor expuse au înfăptuit atît o retrospectivă a condițiilor și evoluției cercetării sociologice în cadrul academie cît și o analiză a relevanței actuale a studiilor sociologice în contextul instituțional prezent.

Dr. Maria Larionescu

SIMPOZIONUL EUROPEAN DE SOCIOLOGIE JURIDICĂ, ATHENA, 7—9 septembrie 1991

În zilele de 7—9 noiembrie 1991 s-a desfășurat în capitala Greciei simpozionul european de sociologie juridică, avînd ca temă principală: „*Politică și drept. Priorități pentru Europa anulului 1991*”. Organizat de către Universitatea De Științe Sociale și Politice „Pandeion” (Departamentul de Sociologie), în colaborare cu Institutul de Sociologie a Dreptului pentru Europa (I.S.L.E.) și cu sprijinul financiar al Ministerului Culturii din Grecia, Comisiei Comunităților Europene și Universității Libere din Bruxelles (U.L.B.), simpozionul a reunit participanți din 17 țări europene, între care Anglia, Franța, Germania, Belgia, Italia, Danemarca, Suedia, Finlanda, Portugalia, Grecia, Bulgaria, Cehoslovacia, Iugoslavia, Polonia, România, Ungaria și Uniunea Sovietică (devenită, între timp, Uniunea Statelor Independente). Din partea țării noastre a participat o delegație formată din Dan Banciu și Sorin M. Rădulescu, cercetători la Institutul de Sociologie al Academiei Române.

Desfășurate sub patronajul Ministerului Culturii din Grecia, profesor A. Psarouda-Benaki, lucrările simpozionului au fost prezidate de o serie de personalități recunoscute în domeniul cercetărilor teoretice și aplicative de sociologie a dreptului, între care amintim pe profesorul D. Kalogeropoulos, director al Institutului de Sociologie a Dreptului pentru Europa (ISLE) și profesorul V. Ferrari, președintele Comitetului Internațional pentru Sociologie a Dreptului (AIS). De asemenea, a participat, ca invitat de onoare, profesorul italian Renato Treves, autor a numeroase lucrări fundamentale în sociologia dreptului și un adevărat pro-